

Türkiye'deki Gazetelerin İnternet Sitelerinde Çilem Doğan Davası

Devrim Deniz Erol

Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0003-4111-0209>

devrimde@anadolu.edu.tr

Öz

Çilem Doğan davası 2015 yılında başlamış gerek medyada gerekse toplumsal alanda ilgi görmüş ve tartışılmıştır. Bu çalışma Doğan davasının hukuki ve toplumsal bağlamı çerçevesinde haber medyasındaki temsiline odaklanmaktadır. Bu amaçla gazetelerin internet sitelerindeki haber ve fotoğraflar eleştirel söylem analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışmada, yaygın medya içinde yer alan *Hürriyet*, liberal; AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi) hükümetine yakın olan *Yeni Akit*, muhafazakâr ve İslamcı; muhalif basın içinde yer alan *Birgün* ise radikal solu temsilen seçilmiştir. Araştırmanın sonuçları, incelenen gazetelerin internet sitelerinin dava sürecini ideolojik çizgileri ve yayın politikalarıyla bağlantılı olarak inşa ettiklerini göstermektedir. *Birgün*, dava sürecini ve Çilem Doğan'ı meşru müdafaa hakkı üzerinden temsil etmiş ve haberlerinde davanın sosyo-kültürel, tarihsel ve hukuksal bağlamına yer vermiştir. *Hürriyet*'te bu bağlam, magazin ve dramatize edici unsurlarla gölgelenmiş ve Doğan, daha çok bir "kurban" olarak temsil edilmiştir. *Yeni Akit*, davanın sosyo-kültürel ve tarihsel bağlamına yer vermemiş, şiddeti kişiselleştirmiş ve Doğan'ı kocasını öldüren "suçlu" bir kadın olarak temsil etmiştir.

Anahtar kelimeler: Çilem Doğan, meşru müdafaa, haber, haber fotoğrafı, eleştirel söylem analizi.

• • • • •

Makale geliş tarihi: 14.09.2020 ■ Makale kabul tarihi: 29.03.2021

<http://ilefdergisi.org>

ilef dergisi ■ © 2021 ■ 8(2) ■ güz/autumn: 381-411

Araştırma Makalesi ■ DOI: 10.24955/ilef.1023512

The Çilem Doğan Case in the Websites of Dailies in Turkey

Devrim Deniz Erol

Anadolu University, Faculty of Communication Sciences

<https://orcid.org/0000-0003-4111-0209>

devrimde@anadolu.edu.tr

Abstract

The Çilem Doğan Case started in 2015. It has drawn both media and public attention and sparked discussion. This study investigates the media representation of the Çilem Doğan case within its legal and social context. News and news photographs of the Doğan case, published on the websites of the liberal daily *Hürriyet*, radical left-wing daily *Birgün* and conservative and Islamist daily *Yeni Akit*, were analysed drawing on critical discourse analysis. The results indicate that the websites of these dailies construct the lawsuit process in line with ideological views and editorial lines. Accordingly, the daily *Birgün* represented the lawsuit process and Çilem Doğan by focusing on the right to self-defence and covered the socio-cultural, historical and legal context in the news. In *Hürriyet*, the context of the news was overshadowed by tabloid and dramatic elements, and Çilem Doğan was represented more like a “victim”. *Yeni Akit* did not cover the socio-cultural and historical context of the case in the news, personalised the violence, and represented Çilem Doğan as a “guilty” woman who killed her husband.

Keywords: Çilem Doğan, self-defence, news, news photographs, critical discourse analysis.

• • • • •

Received: 14.09.2020 ■ Accepted: 29.03.2021

<http://ilefdergisi.org>

ilef dergisi ■ © 2021 ■ 8(2) ■ güz/autumn: 381-411

Research Article ■ DOI: 10.24955/ilef.1023512

Şiddet, toplumdaki güç eşitsizliğinin bir sonucu, hâkim grupların güç gösterilerinin bir parçasıdır (Öztürk 2007/2008, 117-118). Ancak toplumsal alanda güçsüz olanın egemen olana şiddeti de mümkündür. Eşinden uzun süre şiddet gören kadının, eşine uyguladığı şiddet olarak değerlendirildiğinde Çilem Doğan'ın şiddeti ikinci türdekine bir örnektir.

Ataerkil bir toplum olan Türkiye'de "her yaş, meslek ve statüden erkek hemen her yaş, meslek ve statüden kadına fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet uygulamaktadır" (İHD 2011, 2). Kadına yönelik şiddetin sistematik olduğu Türkiye'de, kadınlar özellikle tanıdıkları erkekler tarafından şiddet görmekte; yoğun olarak aile içi şiddete maruz kalmakta ve aldıkları koruma kararları veya gerekli kurumlara ilettikleri şikâyetlere rağmen şiddete uğramaktadır (Tahaoğlu 2016a). Çilem Doğan da eşini öldürmeden önce, bu kadınlardan biridir.

Dava süresince meşru müdafaa, meşru savunma ve öz savunma kavramları toplumsal alanda daha fazla kullanılır olmuştur.¹ Doğan davasının

•••

1 Bu kavramlar birbiri yerine kullanılabilir. Çalışmada, yaygın kullanımından da hareketle "meşru müdafaa" kavramı tercih edilmiştir.

gazetelerde nasıl temsil edildiğinin analizi; davanın medyanın gündemine yerleşmesi ve toplumsal alandaki etkileri ve ortaya çıkardığı tartışmalar nedeniyle önemlidir. Yurtdışında ve Türkiye’de kadın ve şiddet konusunda yapılan araştırmaların kadına yönelik şiddet konusu üzerine yoğunlaştıkları görülmektedir (örn. Altun ve Bek 2013; Braber 2014; Breen vd. 2017; Dağtaş 2015; Gürses 2017; Jiwni ve Young 2006; Özer ve Üçer 2010). Türkiye’deki literatürde kadının uyguladığı şiddetin haberlerdeki temsiline odaklanan az sayıda çalışma vardır (örn. Akınerdem 2016; Erol 2013; Kural 2019). Bu çalışma şiddetin öznesi olan kadının haberde temsiline odaklanarak Türkiye’deki literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın konusu Türkiye’de şiddete maruz kalan kadının meşru müdafasını gündeme getiren Çilem Doğan davasıdır. Çalışmanın problemi, gazetelerin internet sitelerinin davayı nasıl inşa ettikleri ve özellikle de hukuksal süreçte meşru müdafaa olgusunu nasıl ele aldıklarıdır. Çalışmada *Yeni Akit*, *Birgün* ve *Hürriyet* gazetelerinin internet sitelerindeki haber ve haber fotoğrafları, eleştirel söylem analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Bulgular, gazetelerin internet sitelerinin büyük oranda ideolojik çizgileri ve toplumsal cinsiyete yaklaşımlarını içeren yayın politikalarına bağlı olarak dava sürecini ele aldıklarını göstermektedir. Bu durum ve diğer bulgular çalışmanın sonuç bölümünde tartışılmıştır.

Haberde Temsil: Kadının Uyguladığı Şiddet

Eleştirel haber çalışmalarında haber, gazeteciliğin gündelik pratikleri ve profesyonel etik kodları (tarafsızlık, nesnellik vb.) içinde inşa edilen bir söylem olarak ele alınmaktadır. Bundan hareketle haber, liberal paradigmanın “ayna” benzetmesinin aksine, gerçeği tarafsız bir biçimde yansıtmaktan çok onu inşa ederek var olan eşitsiz güç ilişkilerini egemenlerin lehine yeniden üretir (İnal 1996, 2010). Şiddet olaylarının temsili özelinde ise şiddetin sosyo-kültürel ve politik nedenlerine ilişkin bağlam çoğu kez haber metinlerinden koparılır; söz konusu neden-sonuç ilişkilerinden, şiddet kişisel bir soruna indirgenir, kişilerin başına gelen talihsiz bir olay olarak dramatize edilerek sansasyonel şekilde sunulur. Şiddet, kabul gören haber değerleri açısından “olumsuzluk” niteliği taşır. Hangi şiddetin meşru hangisinin gayri meşru olduğu ise -toplumdaki iktidar ilişkileriyle bağlantılı olarak- haber söyleminde inşa edilir (İnal 2008, 73-74).

Kadın ve şiddet ilişkisinin bir yönünü kadına yönelik şiddet oluştururken diğer yönünü kadının şiddeti oluşturmaktadır. Literatürde (örn. Akıner-

dem 2016; Barnett 2006; Berrington ve Honkatukia 2002; Easteal vd. 2015; Erol 2013; Kural 2019; Morrisey 2013; Noh vd. 2010) kadının uyguladığı şiddetin haberdeki temsili üzerinde daha az durulmuştur. Kadınların şiddetinin haberdeki temsiliinde -kadına yönelik şiddet haberlerinde de olduğu gibi- var olan toplumsal cinsiyet ilişkilerinin yeniden üretildiği söylenebilir.

Toplumsal cinsiyet kavramı, kadınlık ve erkeklik durumlarının, biyolojik temellerden çok sosyo-kültürel ve tarihsel olarak inşa edildiğini vurgular (Alankuş 2007, 28-29). Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyete yüklenen kadınlık ve erkeklığe dair kalıp yargılara dayalı olarak kurulur. Kadınlık durumuna pasif, erkeklik durumuna ise aktif rol ve davranış kalıpları yüklenir (Molinier ve Welzer-Lang 2009, 236). Kadınlık aynı zamanda “makbul” veya “makbul olmayan” kadınlık durumları olarak kurulur. Bu durum haber söyleminde yeniden üretilir (Aknerdem 2016, 9).

Kadın ve erkek suçluluğu arasında büyük farklar bulunmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de kadın suçluluğu oranları düşüktür (İlbar 2007, 12). Bu durumla ve kadınlığa yüklenen toplumsal rollerle de ilişkili olarak, kadınların şiddet eylemlerinde bulunması toplum tarafından sıra dışı olarak görülmektedir (Berrington ve Honkatukia 2002). Bundan yola çıkılarak yaygın haber değerleri açısından “sıra dışılık” niteliği taşıdığı için bu olayların haberleştirildiği de söylenebilir.

Kadınların şiddeti, kabul gören toplumsal cinsiyet rolleriyle çelişir. Dolayısıyla “bu defa da kadın erkeği öldürdü” gibi başlıklarla aktarılan haberler², toplumsal cinsiyet rollerinden sapmayı; erkeğin güç, şiddet kullanma hakkı gibi “erkeksi” niteliklerinin (Molinier ve Welzer-Lang 2009, 236) kadınlar tarafından kullanılma olasılığını okuyucuya hatırlatır. Konuyla ilişkili olarak Berrington ve Honkatukia (2002, 50) şiddet uygulayan kadınların “istisnai”, “doğal olmayan/tuhaf” ve “çifte sapkın” olarak görüldüklerini vurgulamaktadır. Bu kadınlar sadece “kanunlara karşı gelmemiş”, aynı zamanda toplumdaki kadınlık rollerine ilişkin beklenti ve kurallara da aykırı davranmışlardır.

Kadınların uyguladığı şiddetin haberdeki temsiline yönelik yurt dışı literatüründeki çalışmalar, bu kadınların özellikle “kötü” [*bad*], “akıl hastası” [*mad*] veya “kurban” [*victim, sad*] olarak temsil edildiklerini göstermektedir (Easteal vd. 2015, 30-33). İlgili haberlerdeki temsiller, “ana akım hukuk siste-

•••

2 Türkiye medyasında bu tarz örneklerle sıklıkla karşılaşmaktadır. Bkz. Doğan Haber Ajansı. 2017. “Bu defa da kadın öldürdü.” Son erişim tarihi: 15.07.2017.
http://arsiv.dha.com.tr/bu-defa-kadin-oldurdu_1253037.html.

minin” kadın suçlulara yönelik mevcut toplumsal cinsiyet ilişkileriyle bağlantılı olan tanımlamaları üzerinden kurulmaktadır. Ceza hukuku söylemi ve toplumsal cinsiyet ilişkilerine dair kabuller birbiriyle örtüşmekte ve bu temsilleri oluşturmaktadır (Berrington ve Honkatukia 2002; Morrissey 2003; Weare 2013). Buna göre “kötü” hukukta bilinçli olarak veya planlı /kasten suç işleme fiiliyle ilişkilidir. “Akıl hastası”, hukukta cezai sorumluluğu veya cezai işlemi ortadan kaldıracak psikolojik mazerete sahip olma durumunu tanımlamaktadır. “Kurban” ise kadınların çoğunlukla toplumsal veya kişisel geçmiş yaşantıları nedeniyle, “üzücü” olaylar sonucunda suç işlediği durumlar için kullanılmaktadır (Berrington ve Honkatukia 2002; Weare 2013, 2017). Konuyla ilgili olan çalışmalardan örnekler vermek mümkündür.³

Berrington ve Honkatukia (2002) İngiltere ve Finlandiya’da gerçekleşen iki olaydan yola çıkarak, tabloid ve ana akım gazetelerde, “öldüren kadın imajının” nasıl inşa edildiğine odaklanmıştır. Araştırma, özellikle toplumsal cinsiyet ilişkileri ve “cinsiyetlendirilmiş şiddet” gibi olguların inşasında haber temsiline nasıl rol oynadığını ele almıştır. Eşiyle birlikte birçok kadın-çocuğun şiddete uğramasından sorumlu olan Rose West, basında “kötü” olarak temsil edilmiştir. Yazarlar, erkeğin yerine kadının şiddetine odaklanıldığını ve kadınlık rollerinden sapma durumunun öne çıkarıldığını vurgulamaktadırlar. İkinci örnekteki Sillanpaa olayında ise kadın, “psikolojik rahatsızlığının kurbanı” olarak temsil edilmiştir. “Akıl hastası” ve “kurban” temsilleri neden-sonuç ilişkisi oluşturacak şekilde haberlerde yer almıştır (Berrington ve Honkatukia 2002, 61-70).

Kadınların şiddetinin haberlerde temsiline ilişkin diğer bir çalışma Barnett’ın (2006) Amerika Birleşik Devletleri (ABD) basınında çocuklarını öldüren kadınlarla ilgili haberlere yaptığı anlatı analizidir. Çalışmaya göre haber anlatıları doğru-yanlış, çocukluk masumiyeti ve kadınlık rollerinin ihlaliyle ilişkili olan toplumdaki kökleşmiş değerlere dayandırılarak kurulmaktadır. Çocuklarını öldüren kadınlar çoğunlukla “deli” olarak temsil edilmektedir (Barnett 2006, 417-424)

Türkiye’de yapılan çalışmalardan Erol’un (2013) çalışması haberlerde kadınların şiddetinin nedeni olarak akılcı olmayan gerekçelerin, ruhsal bozuklukların veya “tuhafıklar”ın sunulduğuna işaret etmiştir. Hrant Dink

•••

3 Burada yer verilen örnek çalışmalar, eleştirel söylem çözümlemelerinden farklı yöntemleri de içermektedir. Literatürde kadının uyguladığı şiddete ilişkin eleştirel söylem analiziyle yapılan çalışmalar az olduğundan, farklı analiz yöntemi kullanan çalışmalardan da yararlanmıştır.

Vakfı'nın raporu (Akınerdem 2016, 8-20) ise haberlerde şiddet uygulayan kadınların, toplumsal cinsiyet rollerinden sapmış "canavarlar" veya "caniler" olarak temsil edildiğini göstermektedir.

Uzun süre şiddete maruz kalmış kadınların kendilerine şiddet uygulayan erkeklere şiddetle karşılık vermelerini konu alan çalışmalar, yukarıdaki çalışmalara benzer şekilde, söz konusu kadınların "kötü", -çoğunlukla uğradıkları şiddetin sonucu olarak- "akıl hastası" veya "kurban" olarak temsil edildiğine işaret etmektedir.

Lin (2012'ten akt. Easteal vd. 2015, 33), ABD'de 2006 yılında eşini vuruarak öldüren Mary Winkler hakkında yayınlanan haberlere ilişkin çözümlemesinde, Winkler'in uzun süreli şiddet görmesi nedeniyle haberlerde ağırlıkla "kurban" olarak sunulduğunu belirtmiştir. Noh, Lee ve Feltey (2010) ise 1978-2002 yılları arasında ABD ve Kanada'nın yaygın gazetelerinde yayınlanmış ve uzun süre şiddet gören kadınların erkekleri öldürmesi konulu haberleri incelemiştir. Çalışma haberlerde kadınların daha çok "akıl hastası" veya "kötü" olarak temsil edildiğini ve nadiren akılcı şekilde hareket eden ve meşru müdafada bulunan "makul" bireyler olarak sunulduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacılara göre haberlerde öne çıkan "tıbbi" açıklamalar, kadınların uğradıkları şiddetin sosyo-kültürel bağlamını göz ardı ederek durumu bireysel travmaya indirgemektedir. Haberlerde kadınlar, "örselenmiş kadın sendromu"⁴ ve "travma sonrası stres bozukluğu" gibi psikolojik açıklamalara dayanarak akıldışı hareket eden kişiler veya "akıl hastaları" olarak temsil edilmiştir. Haberler daha çok "tıbbi" söylemlerle çerçevelenmiştir (Noh vd. 2010, 120).

Aynı zamanda haberler, ceza sistemiyle bağlantılı olarak "öldürdüyse suçludur, suçun sorumlusudur" türünde "geleneksel" söylemlere uygun bir biçimde de çerçevelenmiştir. Bu durum kadınların "akılcı, manipülatif, soğukkanlı katiller" olarak haberlerde temsil edilmesini beraberinde getirmiştir. Çalışma, feminist ve alternatif kaynaklardan gelen açıklamalara çok az yer verildiğini ve "meşru müdafaa" konusunda "saldırı sırasında savunma" gibi

•••

4 Örselenmiş kadın sendromu; eşleri ve sevgilileri gibi birlikte oldukları bireylerden devamlı şiddet gören kadınların psikolojik durumlarını nitelemekte; ceza hukukundaysa devamlı şiddet gören kadının, eş zamanlı olarak değil, failin eylemi bittikten bir süre sonra onu öldürmesi durumuna işaret etmektedir. Küçüktaşdemir (2015, 547) içtihat hukuku ülkelerinin mahkemelerinin örselenmiş kadın sendromunu, erkeğin uyguladığı "örseleyici ve hayati risk içeren şiddet dolayısıyla", "ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan bir neden" olarak kabul ettiklerini belirtmektedir.

“geleneksel” kabullere ilişkin açıklamaların ön plana çıktığını göstermektedir (Noh vd. 2010, 110-126).

Morrisey (2013) de İngiltere, ABD, Kanada ve Avustralya’daki örnek olayları ele alan çalışmasında kadınların öldürme eylemini gerçekleştirdikleri durumlarda, şiddet gördükleri erkeklerin kurbanları, psikolojik rahatsızlıklardan mustarip hastalar veya “canavarlar” olarak temsil edildiklerine işaret etmektedir. Özellikle birlikte olduğu erkeklerden sistematik olarak şiddet gören kadınlar, bu erkekleri öldürmeleri durumlarında meşru müdafaa bulunan aktif özneler olarak değil, erkeklerin “kurbanları” olarak temsil edilmektedir. Örselenmiş kadın sendromu açısından bu durumu eleştiren Morrisey, kadınların özellikle feminist teorideki gibi aktif ve akılcı biçimde meşru müdafaa bulunan özneler olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır (2013, 76).

Kural (2019) 2015-2018 yılları arasında en çok tıklanan 10 haber sitesinde Çilem Doğan’a ilişkin haberleri konu alan çalışmasında 4 tema üzerinden haberi incelemiştir: “mağdurlaştırılan, çaresiz kadın temsili”, “anne temsili”, “katil kadın temsili” ve “kahramanlaştırılan kadın temsili”. Aynı zamanda farklı ideolojik görüşe sahip olduğu düşünülen haber sitelerinin kadınlık ve suç noktasında ortak temsil kurduğunu belirtmektedir (Kural 2019, 95).⁵

Çilem Doğan Davası

Dava 2015 yılında başlamıştır. Doğan veya o zaman kullandığı soyadı ile Karabulut, 8 Temmuz tarihinde eşini silahla vurarak öldürmüştür. Doğan, evliliğinin ilk aylarından itibaren eşinden fiziksel ve psikolojik şiddet görmüş, durumu emniyet yetkililerine bildirmiş, şiddet adli kurumlarca belgelenmiş ve bunlara dayanarak birçok kez koruma kararı çıkarılmıştır. Eşi tarafından fuhuş yaptırmaya zorlandığına yönelik şikâyetleri bulunmaktadır. Doğan, şikâyetlerinden bazılarını eşinin tehditleri sonrasında geri aldığını belirtmiştir. Hasan Karabulut’un gasp, cinsel saldırı ve çete kurmak gibi suçlardan sabıkası vardır. Doğan, olaydan bir gün önce emniyet yetkililerine başvurarak kocasını çek-senet çetesi kurmak suçundan ihbar ettiğini ve koruma istediğini ancak sonuca ulaşamadığını belirtmektedir. Doğan’ın ifadesine göre 8 Temmuz 2015 günü, Karabulut kendisine şiddet uygulamıştır ve onu ertesi gün Antalya’ya götürceğini ve iki kadınla beraber fuhuş yaptıracağını söylemiş...

5 Bu çalışmanın Kural’ın (2019) çalışmasından farkı, gazetelerin ideolojileri ve yayın politikalarını ayrıntılı olarak göz önünde bulundurularak, özellikle meşru müdafaa olgusu üzerinden Doğan davasını incelemesidir.

tır. Doğan mahkemedeki savunmasında, eşinin saldırısı esnasında ne yaptığı farkında olmadığını, bir an kocasının silahını aldığını ve ateşlediğini ve arkalarından geleceğinden korkarak çocuğunu da alarak kaçtığını söylemiştir. Doğan, eşinin ölü bulunmasından sonra teslim olmuştur.⁶

Doğan, 26 Şubat 2016 tarihinde Adana 10. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmaya başlanmıştır. 8 Nisan'da görülen ikinci duruşmada, Doğan'la ilgili 6 davada eşinden tehdit ve şiddet gördüğüne, Doğan'ın 9 kez koruma kararı çıkardığına ve eşinin tüm kararları ihlal ettiğine ilişkin belgeler mahkemeye sunulmuştur. Bunlara dayanarak savunma avukatlarından Fatoş Hacivelioglu, olayın Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) meşru müdafaaya ilişkin olan 25/1. ve 27/2. Maddeleri üzerinden değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiş ancak talep reddedilmiştir. Avukatlar, meşru müdafaaya üzerinde dururken mahkemeye Ersan Şen'in "feminist meşru müdafa"⁷ başlıklı yazısındaki hukuki tartışmaları aktarmışlar ve "örselenmiş kadın sendromu" üzerinde durarak, "olay günü hiçbir şey olmasaydı dahi, o güne kadar yaşadığı şiddet nedeniyle gerçekleşen eylemin meşru müdafa kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini" savunmuşlardır (Tahaoğlu 2016b).

6 Mayıs 2016 tarihindeki duruşmada, savunma avukatları Doğan için aynı nedenlere ve "olay anında da şiddetin sürdüğü ve Çilem Doğan'ın ölüm korkusu ile hareket ettiği" gerekçelerine dayanarak, meşru müdafaadan be-
raat talep etmişlerdir. Savcılık makamı ise Doğan'a ağır haksız tahrik altında, kasten öldürme suçundan hapis cezası verilmesini istemiştir (Evrensel 2016). 8 Haziran 2016 tarihinde gerçekleşen devam duruşmasında Doğan, "eşini kasten öldürme" suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış ve meşru müdafaaya savunması ikiye karşı bir oyla reddedilmiştir. Doğan'a haksız tahrik indirimi ve iyi hal indirimleriyle beraber 15 yıl hapis cezası verilmiştir. Bununla birlikte, mahkeme başkanı Ogün Maden TCK'nın 27/2. maddesine

6 Dava öncesine ilişkin arkaplan bilgisi Hacivelikızı ve Yıldız'ın (2016) Çilem Doğan söyleşisinden ve çalışma kapsamında yer alan gazetelerin internet sitelerindeki haberlerinden derlenerek oluşturulmuştur.

7 Şen (2016) "Feminist meşru müdafaaya" yazısında Doğan davasına yönelik olarak, "erkek egemen toplum anlayışından dolayı erkeğin sistematik veya sürekli cebir ve şiddetine, karşı koyulması güç veya imkansız baskısına, taciz ve/veya tehdidine maruz kalan ve fiziki olarak da erkeğe karşı güçsüz olan kadının, gerçekleşen veya tekrarı muhakkak olan, süreklilik taşıyan, kadına ait bir veya birkaç hakka yönelmiş haksız saldırıya karşı koymasının hukuka uygunluk sebebi veya cezasızlık hali sayılması düşünülmelidir", davayı sadece "haksız tahrik kapsamında inceleyip deyim yerinde ise kestirip atmak, adalete ve vicdana uygun düşmez" demiştir.

dayanarak, olayın meşru müdafaa olduğu ve beraat gerektirdiği yönünde şerh koymuştur (Kural 2016). Temyiz edilen karar, Yargıtay'a taşınmıştır. 20 Haziran 2016'da sanığın kefaletle serbest bırakılarak tutuksuz yargılanmasına karar verilmiştir (Tahaoğlu 2016c). 13 Temmuz 2016 tarihinde, Adana 10. Ağır Ceza Mahkemesinde, 8 Haziran 2016 tarihinde verilen 15 yıl hapis cezasının gerekçesi açıklanmıştır. Gerekçede meşru müdafaa hükümlerinin uygulanmaması, olay günü saldırının olduğunun ispatlanamamasından dolayı meşru savunmanın şartlarından olan saldırıya ilişkin koşulların oluşmamasına ve saldırıyla savunma arasında oran bulunmamasına dayandırılmıştır (Göktaş 2016).

Doğan'a uygulanan iyi hal indirimi ve haksız tahrik kararları, Türkiye'deki mahkemelerin özellikle kadına şiddet eyleminde bulunan erkeklere uyguladıkları ceza indirimleri olarak bilinmektedir. Doğan'a "erkeklilikle oynadı" ve "telefonu açmadı" gibi nedenlerle kadınlara şiddet uygulayıp mahkemede takım elbise giyen ve pişman olduklarını belirten erkeklerle aynı indirimler uygulanmıştır.

Yöntem ve Araştırma Tasarımı

Çalışma meşru müdafaa bağlamında kadının uyguladığı şiddete ilişkin davanın temsiline; Çilem Doğan davasının gazetelerde nasıl inşa edildiğine odaklanmıştır. Çalışma eleştirel söylem analizi tekniğiyle yapılmıştır.

Söylem hem var olan güç/iktidar ilişkilerinin yeniden üretildiği hem de içinde güç/iktidar mücadelesinin verildiği alandır. Eleştirel söylem çalışmaları, var olan güç/iktidar ilişkilerinin eleştirisinden yola çıkar ve bu ilişkilerin söylem içinde nasıl inşa edildiğini inceler. Bu tekniği kullanan çalışmalar "kim" ve "nasıl söylüyor" sorularına odaklanmaktadır. Söylemi belirleyen önemli faktörler arasında metinlerin üretildiği somut tarihsel koşullar, üretim anı ve kar amacıyla hareket eden medyanın ekonomi-politiği yer almaktadır (İnal 1996, 95-96).

Çalışma, eleştirel söylem kuramcıları olan van Dijk ve Fairclough'un⁸ çalışmalarını takip ederek haber metinlerinde hangi konuların ön plana çıkarıldığını, haberdeki bağlam ve artalan bilgilerini, sözcük seçimlerini ve cümle

•••

8 van Dijk (1988a) haber söylemini incelerken makro ve mikro yapıların ayırımına dikkat çekmektedir. Makro yapı, tematik ve şematik yapıları içerir. Tematik yapı unsurları başlıklar, haber girişleri, fotoğraflar; şematik yapı unsurları da ana olayın sunumu, artalan ve bağlam bilgisidir. Mikro yapıyı ise cümle yapıları, sözcük seçimleri ve retorik (ikna yolları) oluşturmaktadır. Çalışma, van Dijk modelini birebir temel almamakla beraber, van Dijk (1988a, 1988b) ve Fairclough'un (1995, 2001, 2003) çalışmalarından hareketle oluşturulmuştur.

yapılarını (etken-edilgen) incelemektedir. Analizde özellikle haber başlıkları, haber girişleri ve spotlar değerlendirilmeye alınmıştır. Bunun nedeni, haberin ana konusunun haber başlıkları ve haber girişinde ifade edilmesidir. Bunlar haber metnini özetleyerek makro yapıyı açığa vurmaktadır (van Dijk 1988a, 40-53). Haber öyküsü oluşturulurken kimlerin sözüne nasıl başvurulduğu (dolaylı ve dolaysız alıntılar) ve haber fotoğraflarının çözümlenmesi de analiz kapsamındadır.

van Dijk'ın (1988a) söylem analizinde haber fotoğrafları analiz öğeleri arasında yer almaktadır. Fairclough (2001, 231) da söylemin dilin yanı sıra görsel imgeler ve beden dili gibi diğer gösterge biçimlerini içerdiğini vurgulamaktadır. Haber fotoğraflarının analizi açısından ise Barthes'ın (1993) düz anlam ve yan anlam kavramlaştırması önem taşır. Bu çalışmada da fotoğraf çözümlenmesi aşamasında Barthes'ın göstergebilim çözümlenmesinden ve söz konusu kavramlarından yararlanılmıştır. Özetle eleştirel söylem çözümlenmesi ve göstergebilimin belirli kavramları birlikte kullanılmış; böylece haber fotoğraflarını da haber metni kadar ön planda tutan ve söylem içinde değerlendiren, haber fotoğrafları açısından daha ayrıntılı, açıklayıcı ve yoruma dayalı bir çözümlenme amaçlanmıştır.

Fotoğrafların diğer temsil sistemlerinden farkı, göndermeleriyle olan benzerliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu benzerlik ise aynılık yanılması yaratmaktadır. Barthes (1993), bu "nesnellik" özelliğinin mitsel boyutuna dikkat çeker. Ona göre fotoğrafta iki yönlü bir mesaj bulunmaktadır. Bunların ilki kodsuz, nesnesiyle benzerliğe dayanan ve düz anlama ilişkin mesajken, ikincisi bir kod içeren (kodlanmış), tarihsel ve kültürel olan, içinde ideolojinin konumlandığı ve yan anlamı veren mesajdır (1993, 198-206). Bu kavramsal çerçeveden hareketle, haber fotoğraflarının analizinde, olaya ilişkin hangi fotoğrafların seçildiği, çekim ölçütleri⁹, çerçeveleme gibi teknik süreçler ve haber fotoğrafı-haber metni ilişkisine odaklanılmıştır. Çalışmada, nitel verileri desteklemek amacıyla kısmen sayısal verilere de başvurulmuştur.

•••

9 Çalışmada fotoğraf alanında kullanılan çekim ölçeklerinin anlama etkisi değerlendirilmiştir. Fotoğrafta çekim ölçekleri odak uzaklığına göre belirlenmektedir. Konuya uzaklık azaldıkça, fotoğrafta yer alanların düşünce ve duygularının ön plana çıkarıldığı, dramatik unsurların arttığı ve görüntüdeki kişilerin okuyucuya yaklaştırıldığı varsayılmaktadır (van Leeuwen 2017, 92-118). Bundan yola çıkarak çalışmada haber fotoğrafları analiz edilirken bu ölçekler; "kişilerin mekanla birlikte görüntülendiği genel çekim"; "kişilerin mekândan daha fazla yer kapladığı ve kişilere veya kişilerin ilişkilerine odaklanan orta çekim" ve "kişiyi veya kişinin yüzünü ortaya çıkaran yakın çekim" biçiminde tanımlanarak değerlendirilmiştir.

Çalışma, *Hürriyet*, *Birgün* ve *Yeni Akit* gazetelerinin internet sitelerinde yayınlanmış haberler ve haberlere ait fotoğraflarla sınırlandırılmıştır. Söz konusu gazeteler farklı ideolojik yönelimlere ve yayın politikalarına sahip oldukları için seçilmiştir. Yaygın medya içinde yer alan ve Doğan davası süresince Doğan grubunun yayını olan *Hürriyet*, liberal; AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi) hükümetine yakın olan *Yeni Akit* gazetesi, İslamcı ve muhafazakâr ve muhalif basın içinde yer alan *Birgün* radikal soldur. Farklı ideolojik yönelimlere ve yayın politikalarına sahip olan yayınların seçilmesinin nedeni karşılaştırma yapmaktır.

Bu seçim ölçütleriyle de bağlantılı olan diğer nedenler şu şekilde açıklanabilir: *Hürriyet*'in sahibi olan Doğan Grubu, *Media Ownership Monitor Türkiye* (Sınır Tanımayan Gazeteciler 2016) verilerine göre, sekiz sermaye grubu içinde en yüksek izleyici oranına sahiptir. Aynı rapora göre *Hürriyet* araştırmaya konu olan dönemde -çoğunluğu oluşturan ve iktidara yakın olan diğer gazetelerden farklı olarak- kendisini iktidara belirli bir mesafede konumlandırmıştır (Akgül 2016; Sınır Tanımayan Gazeteciler 2016).¹⁰ Aynı zamanda *Hürriyet*, özellikle liberal hak ve özgürlükler bağlamında, Türkiye'de kadına yönelik şiddete duyarlı bir yayın politikasına sahip olduğu izlenimini verdiği için de seçilmiştir. Doğan Grubunun "Yazılı Basın Yayın İlkeleri"nin 7. maddesinde bünyesindeki yayınların bu konuda "taraf" olduğu belirtilmektedir (Doğan Holding 2017b). Grup, on üç yıldır "Aile İçi Şiddete Son!" kampanyasını yürütmektedir (Doğan Holding 2017a).

Radikal sol basın içinde yer alan ve sahiplik yapısında kurucu yazarların yer aldığı *Birgün*'ün seçilme nedenlerinden biri de *Hürriyet*'e benzer şekilde kadın sorunlarına duyarlılığıdır. Gazete henüz yayın hayatına başlamadan önce, kurucu yazarlarından Tılıç (2003) *Birgün*'ün Türkiye'deki toplumsal muhalefet ve "sivil toplumun sesi olmayı amaçlayan" bir yayın olacağını belirtmiştir. Aynı zamanda, gazetenin kadın sorunlarına duyarlı olacağını ve her türlü cinsiyet ayrımcılığını reddedeceğini vurgulamıştır.

"Hakk'a hizmet halka hizmettir" sözleriyle hareket ettiğini belirten ve kendini "İnananların yüz akı" olarak tanımlayan (*Yeni Akit* 2016) İslamcı ve muhafazakâr *Yeni Akit* ise cinsiyetçi ve ayrımcı temsilleriyle gündeme gelmiş-

•••

10 Dava sürecinde liberal ve yaygın gazetelerden olan *Hürriyet*, hükümetle belirli bir mesafeyi korumaktaydı. Bununla birlikte özellikle hükümet politikalarıyla bağlantılı olarak medya sahiplik yapısındaki el değiştirme sonucu Türkiye'de yaygın medyanın muhafazakârlaşması veya başka bir deyişle "muhafazakâr ana akım bloğu" ortaya çıktı (Aydın 2015).

tır. Gazete dava süresince, Hrant Dink Vakfı'nın medyada kadın, lgbti+, etni- site, din ve ideoloji gibi birçok alanda ayrımcılığı ortaya koyan nefret söylemi raporlarında çoğunlukla ilk sırada yer almaktadır.¹¹

Analiz edilecek verileri toplamak için söz konusu gazetelerin internet sitelerinde "Çilem Doğan" ve "Çilem Karabulut" anahtar kelimeleriyle bir tarama gerçekleştirilmiştir. Çalışma, taramadan elde edilen toplam 56 haber üzerinden gerçekleştirilmiş; bu haberlerin 21'i *Birgün*'de, 21'i *Hürriyet*'te ve 14'ü ise *Yeni Akit*'te yayınlanmıştır.¹² Analiz edilen veriler dava süreciyle ve Çilem Doğan'la doğrudan ilişkili olan tüm haberleri ve bunlara ait fotoğrafları içermektedir. Araştırma davanın Yargıtay aşamasına kadar olan sürecini kapsamaktadır. İncelenen haberler 09 Temmuz 2015 ve 14 Temmuz 2016 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

Bulgular ve Yorumu

Bu bölümde çalışmaya ait bulgular yer almaktadır. Sırasıyla haberlerde öne çıkan konular, haberlerde konuşan özneler, sözcük seçimleri ve cümle yapıları, artalan ve bağlam bilgisi ve haber fotoğraflarında anlamın inşası ele alınacaktır.

Haberlerde Öne Çıkan Konular

Sitelerin dava sürecindeki haber söylemlerinde belirli konuların öne çıkarıldığı belirli konularınsa dışarıda bırakıldığı görülmektedir. *Birgün* ve *Hürriyet*, Çilem Doğan'a ve davaya destek olarak nitelendirilebilecek, çeşitli kadın hakları örgütlerinin eylem ve basın açıklamalarına ve tahliye sonrası kutlamalara yer vermiştir. İki gazetenin internet sitesi Doğan'a destek olan kadınların sözlerine yer vermiştir. Bu kadınlar şiddet gören kadının meşru müdafaası, kadına yönelik şiddetin son bulması ve Doğan'ın beraat talebini dile getirmektedir. *Birgün* başta olmak üzere iki site de dava sürecinde Doğan'a kadınların desteğini vurgulamıştır. Bununla birlikte, olayın toplumsal etkilerinden hareketle, davanın Türkiye'deki tüm kadınları ilgilendiren bir boyut taşıdığını haberlerinde işlemişlerdir. *Yeni Akit*'te ise bu konular tamamen dışarıda bırakılmıştır. Bu farklılıklar gazetelerin cinsiyet kimlik ve rollerine bakış açılarını da içeren yayın politikalarıyla ilişkili görülmektedir.

•••

11 *Yeni Akit* dava sürecinde şu raporlarda birinci sırada yer almaktadır: Eylül ve Aralık 2015 ve Mayıs ve Ağustos 2016 arasındaki dönemlere odaklanan Medyada Nefret Söylemi İzleme Raporları.

12 *Hürriyet*'in sadece "Gündem" başlığı altında yer alan haberleri çözümlemeye tabi tutulmuştur.

Hürriyet'in, davaya ilişkin kararlar dışında en fazla öne çıkardığı konu Çilem Doğan'ın tişörtlerinin üzerinde yazanlardır. *Hürriyet* bu konuda 6 haber yayınlamıştır. Doğan'ın tişörtünde yazılanların rastlantı olduğuna dair açıklamalarından sonra da bu yayınlara devam etmiştir. 6 haberden 5'i Adli Tıp'a götürülürken giydiği tişörtü, 1'i ise tahliye olduktan sonra giydiği tişörtü konu edinmiştir. "Penyesindeki son mesaj" (*Hürriyet*, 24.06.2016) başlığıyla yayınlanmış olan haber tişörtte yer alanın "bu defa umut dolu bir mesaj olduğu"nu söylemektedir. Ayrıca metnin Türkçe çevirisini vermektedir. *Hürriyet*, diğer sitelerden farklı olarak, Doğan'ın dövmesini de gündeme getirmiştir. Hasan Karabulut'ta da aynı dövmenin bulunduğunu belirterek bunun olası nedenlerini haberde irdelenmiştir. Dolayısıyla, *Hürriyet* okuyucunun dikkatini çekmek amacıyla dava sürecinin haberleştirilmesinde ikincil unsurları¹³ ön plana çıkarmış ve böylece haberleri magazinleşmiştir. Bu durum gazetenin ticari kaygıları ile ilişkilidir.

Yeni Akit'in en fazla üzerinde durduğu konu, HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ'ın Çilem Doğan'ı tahliye sonrası ziyaretidir. Dava süresince yayınlanan 14 haberden 5'i bu konuya ayrılmıştır. Bunun yanında, haberlerde ziyaret sonrası Doğan ve avukatı tarafından gerçekleştirilen açıklamalara yer verilmiştir. Bunlardan biri, "Kocasını öldüren kadınla Figen Yüksekdağ'ın sıcak yaklaşması" (*Yeni Akit*, 22.06.2016) başlığıyla yayınlanmıştır. Bu haberin ara başlığında Doğan'ın "Allah sizi başımızdan eksik etmesin" cümlesi, metinde ise Yüksekdağ'ın "Bundan sonra hep birlikte mücadele edeceğiz" cümlesi yer almıştır. Haber metninde, "Doğan, cezaevi çıkışında 'Bundan sonra bir kadının bile kirpiği yere düşmeyecek. Hep beraber öz savunma'¹⁴ yapacağız' demiş, HDP'den de Çilem Doğan'a destek gelmişti" cümleleri yer almakta; haber Çilem Doğan'la HDP'nin ilişkisi üzerinde durmaktadır. Böylece gazete "kocasını öldüren kadın" olarak suçlulaştırdığı Doğan'ı ikinci kez, Türkiye'deki iktidar ilişkileri açısından muhalefette bulunan HDP ile birlikte hareket ettiği gerekçesiyle suçlulaştırmaktadır. *Yeni Akit*'in Doğan ve HDP ilişkisini yayın politikası ve ideolojik çizgisi nedeniyle kurduğu söylenebilir. *Yeni Akit*, İslamcı muhafazakâr sağ görüşü benimseyen ve bu görüşle ilişki-

•••

13 Asıl habere konu olan olayda ikincil unsurları öne çıkarmak ve böylelikle "içeriğin hafifletilerek sunulması" durumu literatürde haberin magazinleşmesi olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bkz: Ergül, Hakan. 2000. *Televizyonda Haberin Magazinleşmesi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

14 Öz savunma kavramı, kadın hareketinin yanı sıra HDP'nin bazı açıklamalarında da başvurduğu bir kavramdır. Bu açıdan haber söylemi ikisini birleştirmekte ve anlamsal bir bulanıklık yaratarak Doğan'la HDP'nin ilişkisini imlemektedir.

li olarak da iktidar partisi olan AKP'ye yakın olan bir yayındır. Söz konusu ziyaret *Birgün*'de haber olmamış, *Hürriyet*'te ise sadece Doğan ve avukatının ziyaret sonrası yaptıkları "HDP ile ilişkimiz yok" açıklamasıyla tek bir habere konu olmuştur. Bundan yola çıkarak *Birgün*'ün ziyareti haber vermeye değer görmediği ya da dava süresince ön plana çıkarmak istemediği ve *Hürriyet*'in de daha çok "ilişkisizliğe" vurgu yaptığı söylenebilir.

Haberlerde Konuşan Kim

Haberlerde kimin ya da kimlerin sesinin duyulduğu söylemin kuruluşu açısından önemlidir. Haberciler haber yapım sürecinde toplumda egemen kişi ve kuruluşların durum tanımlamalarını kullanmakta ve haber söylemi bu tanımlamalarla kapanmaktadır. Söylemdeki kapanma haber kaynaklarının durum tanımlarının doğrudan veya dolaylı olarak aktarımıyla, haberde kullanılan sözcük seçimleriyle ve cümle yapılarıyla sağlanmaktadır (İnal 1996, 102).

Üç internet sitesinde ortak olarak açıklamalarına başvuru alan kişi ve kurumlar şunlardır: Çilem Doğan, Doğan'ın avukatı İsa Ayanoğlu, 10. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Ogün Maden, Çilem Doğan'ın aile üyeleri, Hasan Karabulut'un aile üyeleri, Hasan Karabulut'un avukatları, 10. Ağır Ceza Mahkemesi Savcılık Makamı ve Savcı Ahmet Çam, 1. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı ve Savcılık Makamı ve HDP Eş Başkanı Figen Yüksekdağ.

Hürriyet ve *Birgün*, Çilem Doğan'ı savunan avukatların açıklamalarına ve davaya destek veren kadın hakları örgütlerinin ve kadınların açıklamalarına yer vermiştir. Bu açıklamaların tümü davayı kadına yönelik şiddetin sonucu olarak ve meşru müdafaa kapsamında değerlendirmektedir. *Yeni Akit*'teki haberlerde bu açıklamalar bulunmamaktadır. Dolayısıyla söylem, daha çok mahkeme kararları ve savcılık makamının açıklamalarıyla kapanmıştır. Çilem Doğan'ın açıklamalarını en fazla öne çıkaran *Birgün* olmuştur. Doğan'ın mahkeme ifadelerinden 8 Mart Kadınlar Günü mesajına kadar yer veren sitede toplam 7 haberin başlığına Doğan'ın sözleri çıkarılmıştır.

Haber söyleminde kimlerin sözünün öne çıkarıldığı kadar bu sözlerin gazeteler tarafından nasıl kullanıldığı da anlamsal kuruluşta ve söylemin kapanmasında belirleyicidir. Fairclough (1992) bu konuda özellikle gazetenin sesinin haber kaynaklarının sesiyle birbirine karıştığı, alıntı işareti kullanılmadan yapılan tanımlamalara dikkat çekmektedir. Sitelerin haberlerinde söz konusu açıklamalar hem dolaylı hem de dolaysız alıntılar şeklinde kullanılmıştır. Alıntılarının özellikle tırnaklı ifadelerle yapılması konusunda ise dikkat çeken bazı bulgular bulunmaktadır. *Birgün*, 14.07.2016 tarihli haberini "Yar-

gı meşru müdafaayı ‘inandırıcı’ bulmadı!” başlığıyla yayınlamıştır. Burada tırnak işareti mahkemenin açıklamasına dikkat çekerek -ifade aynı zamanda mahkeme kararında da yer almaktadır- habercinin dilinden uzaklaştırmak ve (cümle sonundaki ünlemle birleştiğinde) “inandırıcı bulunmama” durumunu eleştirmek amacıyla kullanılmıştır. Aynı kullanım haberin spotunda da yer almıştır. Sitenin, Adana Cumhuriyet Savcısı Ahmet Çam’ın açıklamalarını içeren benzer bir kullanımı da aşağıda verilmektedir [Savcı: ‘Estetik’ yaptırıyımış (Birgün 07.05.2016)]:

Savcı: ‘Estetik’ yaptırıyımış (Başlık)
 Koruma tedbirlerine başvurmadı! (Ara başlık)
 Fuhuştan adli sicil kaydı yokmuş! (Ara başlık)
 “Yara izi olmadığı” için şiddet yok gerekçesi (Ara başlık)

Yukarıda, savcının açıklamalarından yola çıkılarak gerek tırnaklı gerekse tırnaksız ifadelerle kurulan söylem de benzer biçimde ünlem işaretleri ve metnin bağlamı değerlendirildiğinde eleştiri niteliği taşımaktadır. Bu durum Hürriyet’in aynı olaya ilişkin, aynı haber başlığı ve ara başlıklarıyla verilen bir haberinde de görülmektedir [“Savcı: ‘Estetik’ yaptırıyımış”(Hürriyet, 07.05.2016)]. Ancak Hürriyet, Birgün’den farklı olarak, gerekçeli kararın açıklanmasına ilişkin haberinde “Çilem’e neden 15 yıllık verdik” (Hürriyet, 13.07.2016) başlığını ve “İşte o gerekçeler” (Hürriyet, 13.07.2016) ara başlığını tırnaksız olarak kullanmıştır. Böylece mahkemenin dili habercinin ve haberin diline dönüşmüştür. Hürriyet mahkemenin dilini eleştirmeden kabul ederek ilgili kararını onaylamıştır.

Sözcük Seçimleri ve Cümle Yapıları

Haberlerde habercilerin kaynak açıklamalarına dayanmadan yaptıkları sözcük seçimleri ve tanımlamalar, kişi veya durumlara nasıl yaklaştıklarını göstermektedir. Dava süresince gazetelerin internet sitelerinin Çilem Doğan ve Hasan Karabulut için kullandıkları sözcükler dikkat çekicidir. Üç yayının Çilem Doğan, Çilem Karabulut ve Hasan Karabulut isimlerinin kullanımında ortaklaştığı görülmektedir. Yayınlar Çilem Doğan ve Hasan Karabulut’u tanımlamak için seçilen sözcükler açısından birbirinden farklıdır.

Yeni Akit’in Çilem Doğan’ı tanımlamak için seçtiği sözcükler “kocasını öldüren kadın”, “genç kadın” ve “bir çocuk annesi”dir. Hasan Karabulut içinse “maktul”, “Doğan’ın eşi/kocasısı/bir çocuğunun babası” ve “şiddet uygulayan ve fuhuşa zorlayan eşi” tanımlamaları kullanılmıştır. *Yeni Akit*, Çilem Doğan için “kocasını öldüren” tanımlamasını haber başlıklarında, ha-

ber girişi ve metinlerinde ön plana çıkarmış ve “evli bir kadının kocasını öldürme eylemine” vurgu yapmıştır. Böylece Doğan'ın suçluluğunu vurgulamıştır. Doğan davası hakkında toplam 14 haber yayınlayan *Yeni Akit*, sayısal açıdan da önemli görülebilecek bir biçimde, 6 haberin başlığında bu tanımlamayı kullanmıştır.

Birgün Çilem Doğan için şu sözcükleri seçmiştir: “meşru müdafaanın sembolü”, “kendini savunan/yaşam hakkını savunan Doğan” ve -kadınlar için- “öz savunma hakkının simgesi”. Karabulut'u “şiddet uygulayan/sistematik şiddet uygulayan/fuhuşa yönlendiren koca”, “Doğan'ı öldürmek isteyen eşi”, “Doğan'ın bir çocuğunun babası” ve “maktul” olarak tanımlamıştır. *Birgün* için Doğan, Türkiye'de erkek şiddeti karşısında “ölmek için öldüren kadınlar”dan biridir [“Kızıma anlatacağım şeyler biriktirdim” (*Birgün*, 22.06.2016)]. Sözcük seçimleri *Birgün*'ün haberlerinde Doğan'ın sistematik şiddet gördüğü eşine karşı meşru müdafaada bulunduğu anlamını kurduğunu göstermektedir. Bu durum kadın sorunlarına yönelik duyarlılığı da içeren gazetenin yayın politikasıyla örtüşmektedir.

Birgün, “Yargı meşru müdafaayı ‘inandırıcı’ bulmadı” (14.07.2016) başlığıyla yayınladığı haberde, gerekçeli kararı açıklayan mahkeme için “yargı” sözcüğünü kullanmıştır. Gazete mahkemeyi yargı sistemine genelleyen bu tanımla, mahkeme kararları nedeniyle, tüm yargı sistemine eleştiri getirmektedir.

Hürriyet, Doğan'ı “katil zanlısı”, “genç kadın”, “eşini vurarak öldüren Çilem” ve “bir çocuk annesi”, Karabulut'u ise “Doğan'ın bir çocuğunun babası” ve “Doğan'a sürekli şiddet uygulayan eşi” olarak tanımlamıştır. *Hürriyet* Doğan'ın meşru müdafaasıyla ilgili tanımlamaları, çoğunlukla kadın aktivistlerin veya avukatların turnak içinde verilen açıklamalarıyla aktarmıştır. Böylece açıklamalar gazetenin diline dönüşmeden aktarılmıştır. *Hürriyet*'in haber dilinde Doğan, genç bir annedir. Benzer bir tanımlama olan “kocasını öldüren genç anne”, *Yeni Akit*'te yer almaktadır. İki yayın da “genç kadın” ve “anne” tanımlarıyla medyada kadınlar için kullanılan genel geçer cinsiyetçi tanımlamaları kullanmışlar ve bu söyleme katkıda bulunmuşlardır. Gençlik, güzellik ve annelik gibi tanımlamalar haberlerde kadınlar için kullanılan ve var olan toplumsal cinsiyet rollerine dayanan cinsiyetçi tanımlamalardır.

Hürriyet, Doğan'ın durumunu tanımlamak için “çile” sözcüğünü kullanmıştır. *Hürriyet*'in haber başlığındaki “Çile'si bitmedi” (08.06.2016) tanımlamasında, Doğan'ın isminde yapılan küçük bir oynamayla, Doğan'ın

hayatındaki çilelere (evlenmiş, şiddet görmüş, eşini öldürmüş, şimdi de yargılanmaktadır), yani “kadersizliğe” vurgu yapılmıştır. Böylece Doğan’ın yaşadıkları sosyo-ekonomik ve kültürel yapıdan kaynaklanan olgular olarak ele alınmamıştır. Yaşananlar bireyin başına gelen talihsiz olaylara indirgenmiştir. Bu seçimin, ticari kaygılarla da ilişkili olarak, dramatikleştirmeye ve okuyucuların duygularını harekete geçirmeye yönelik olduğu söylenebilir.

Gazetelerin internet sitelerindeki haberlerin cümle yapılarında ortaklıklar vardır. Haberlerde mahkeme kararları veya güvenlik güçlerinin uygulamaları için edilgen cümle yapılarının kullanıldığı ve karar ve uygulamalarda çoğunlukla özneler yerine eylemin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Doğan, “tahliye edilmiştir” veya “hapis cezasına çarptırılmıştır”. Daha çok *Birgün*’ün ancak *Hürriyet*’in de bu kurum veya makamları eleştirdiklerinde, kurumu öne çıkaran etken cümle yapıları kullandıkları görülmektedir.

Üç gazetenin internet sitelerinde yayınlanan tüm haberlerde Doğan için etkin cümle yapıları kullanılmıştır. Böylelikle Doğan haberlerde fail ve özne olarak yer almıştır. Özellikle *Birgün* ve *Hürriyet*’te yer alan kadın dayanışmasına ilişkin haberlerde de kadın hakları örgütleri ve aktivistler etkin cümle yapılarıyla aktarılmışlar ve yaptıkları eylemin öznesi olarak temsil edilmişlerdir.

Artalan ve Bağlam Bilgisi

Haberlerde artalan ve bağlam bilgisi olayların neden-sonuç ilişkilerini, tarihsel, sosyo-kültürel, ekonomik veya politik bağlantılarını göstermektedir. *Birgün* ve *Hürriyet* haberlerinde, artalan ve bağlam bilgisine yer vermiştir. Yeni Akit ise haberlerinde çoğunlukla bunlara yer vermemiştir. *Birgün* ve *Hürriyet*, haberlerinde olayın öncesinde Karabulut’un uyguladığı sistematik şiddet sürecini ve bunun karşısında Doğan’ın adli makamlara başvurarak koruma kararları aldırmasını, Doğan’ın ve avukatlarının açıklamaları aracılığıyla temsil etmiştir. Böylece Doğan’ın Karabulut’u öldürmesinin neden ve sonuçları hem mantıksal olarak hem bağlaç kullanımıyla kurulmuştur. İki sitede de dava meşru müdafaa tartışmaları bağlamında ve davayı destekleyen kadın hakları örgütlerinin ve kadınların açıklamalarına yer verilerek haberleştirilmiştir. Özellikle *Birgün*’de dava süreci, Türkiye’de kadına şiddetin sistematik hale gelişini içerecek şekilde, adalet sisteminde kadınların meşru müdafaa hakkı ve bu alandaki kadın dayanışması bağlamında temsil edilmiştir. *Birgün* ve *Hürriyet*’in haberlerinden örnekler vermek mümkündür:

Haber başlığı: “Çilem Doğan: Defalarca şikâyet ettim korumadılar” (*Birgün*, 26.02.2016)

Haber girişi: “Kendisine şiddet uygulayan ve fuhuşa sürükleyen kocasını öldürdüğü için cezaevinde olan Çilem...kadınlar Çilem Doğan kocasını öldürmeseydi kendisinin öldürüleceğini belirterek meşru müdafaa hükümlerinin uygulanması gerektiğini söyledi [“Çilem Doğan: Defalarca şikâyet ettim korumadılar” (*Birgün*, 26.02.2016),

Haber metni: “Kadınlar kendisine şiddet uygulayan ve fuhuşa zorlayan eşi Hasan Karabulut’u öldürdüğü için 15 yıl hapis cezası alan...Çilem Doğan’ın tahliyesini kutladılar” [“Çilem Doğan’ın tahliyesini kutladılar”(*Hürriyet*, 21.06.2016)],

Haber Fotoğraflarında Anlam İnşası

“Gerçeklik” iddiası taşıyan haber fotoğrafları, söylemin inşasında önemli bir yere sahiptir. Haber fotoğrafları, “üzerinde çalışılan, seçilen, düzenlenen, inşa edilen, profesyonellerce değerlendirilen, estetik veya ideolojik özellikler taşıyan nesnelere” oldukları için yan anlam taşımaktadır. Metinsel öğeler de haber fotoğraflarının anlamına etki etmektedir (Barthes 1993, 194):

Yayınlanan tüm fotoğrafların öznesi Çilem Doğan’dır. Doğan’ın fotoğrafları, genellikle orta çekim ölçeğinde çekilmiştir. Doğan’ın sıklıkla kullanılan ve ön plana çıkan fotoğrafları, Adli Tıp’a girerken iki güvenlik görevlisinin ortasında, elleri kelepçeli olarak yer aldığı duruma ilişkindir. Aynı süreçte birden çok poz çekilen Doğan’ın bu fotoğrafları, anlamlandırma açısından önem taşımaktadır.

Aynı olaya ilişkin fotoğrafların bir kısmında Doğan, beden dili açısından omurgası ve başı dik, gergin; bakışları sert, yukarı veya uzağa bakar halindedir. Görevlilerin koyu renkli resmi giysilerinin arasında Doğan’ın açık renkli tişörtüyle bulunması daha fazla ön plana çıkmasını sağlamıştır. Doğan fotoğraflarında, yapmış olduğu eylemin haklılığından emin görünmektedir. Diğer kadınların duruşu ise tam tersi bir anlamı ortaya çıkarmaktadır. İki koluna girmiş kadın güvenlik görevlilerinin bakışları ve yüzleri aşağıya doğrudur. Bu da orada bu şekilde yer almaktan dolayı üzgün oldukları izlenimini yaratmaktadır. Fotoğraflarda tutsak-özgür, sivil-resmi, siyah-beyaz ve haklılık-haksızlık gibi karşıtlıkların yer aldığı söylenebilir (Fotoğraf 1). Bu fotoğraflar özellikle *Birgün* tarafından öne çıkarılmıştır ve anlamlandırma açısından *Birgün*’ün dava sürecindeki haber söylemiyle örtüşmektedir: Doğan meşru müdafaada bulunmuştur ve haklıdır.

Fotograf 1

Kaynak: *Birgün*, 07.10.2015

"Hep mi kadınlar ölecek?"

Fotograf 2

Kaynak: *Birgün*, 13.06.2016

"Figen Yüksekdağ'dan Çilem Doğan'a mektup"

Aynı duruma ilişkin diğer fotoğraf sadece *Birgün*'de yayınlanmıştır (Fotoğraf 2). Doğan'a karşı sempati yaratan fotoğrafta Doğan ve kadın görevliler yan yana oturmaktadır. Doğan samimi şekilde karenin sağında yer alan görevliye gülümseyerek bir şeyler anlatmaktadır. İki görevli ilgiyle Doğan'ı dinlemektedir. Kareyi diklemesine bölen flu iki çizgiyle Doğan görevlilerden ayrılmıştır. Çizgiler, Doğan'ın elindeki kelepçelerden hareketle demir parmaklıkları çağrıştırmaktadır. Bu açıdan demir parmaklık, metonimiye¹⁵ bir örnektir. Bu, yan anlam düzeyinde, Doğan'ın özgürlüğünden ve diğer kadınlardan ayrılmasını ve Doğan'ın tutsaklığını temsil etmektedir. Bunun yanı sıra *Birgün*'de Doğan'ın kadınlar içinde görüldüğü veya ailesiyle kucaklaşmasını gösteren tahliye sürecine ilişkin fotoğraflara ve davaya destek veren kadın eylemlerinin fotoğraflarına yer verilmiştir. Böylece sitenin haberlerinde ele aldığı kadın dayanışması olgusu fotoğrafların yan anlam düzeyinde de vurgulanmıştır.

Adli Tıp'a götürülüşte çekilen diğer fotoğraf *Hürriyet* ve *Yeni Akit* tarafından kullanılmıştır. Fotoğrafta Doğan, iki görevlinin ortasında yüzünde sinirli bir ifadeyle ve iki elinin başparmaklarını "tamamdır işareti" yaparken görülmektedir.¹⁶ Doğan fotoğrafta olumsuz temsil edilmektedir. Çerçeveleme nedeniyle öldürme eylemine ilişkin "işlemi tamamladım" mesajı veriyor görün-

•••

15 Düz değişmece olarak da adlandırılan metonimi genel olarak bir durum ya da nesnenin bir parçası ya da özelliğiyle anlatımdır. "Böylece parça, bütünü temsil eder" (Fiske 1996, 127).

16 Doğan, bu fotoğraf üzerine yaptığı açıklamada, babasının ona seslendiğini ve onun endişelerini gidermek, "iyi olduğunu" ve "yaşadığını" göstermek amacıyla babasına bu işareti yaptığını belirtmektedir (Hacıvelikızı ve Yıldız 2016, 118). Ancak çerçeveleme nedeniyle kime bu işareti yaptığı fotoğrafta yer almamakta, anlam sadece çerçevedekiler üzerinden kurulabilmektedir.

Fotoğraf 3

Kaynak: *Hürriyet*, 26.02.2016
"Azraili bekler gibiydim"

Fotoğraf 4

Kaynak: *Hürriyet*, 08.06.2016
"Çile'si bitmedi"

mektedir (Fotoğraf 3). *Yeni Akit*, bu fotoğrafın haber başlıklarında "kocasını öldüren kadın" tanımlamasını kullanmış ve böylece Doğan'ın "suçluluğunu" desteklemiştir.

Hürriyet'te, bu fotoğrafların haber metinleriyle ilişkisi bu türden bir anlamı ortaya çıkarmamaktadır. Gazetenin sitesinde haber metinleriyle çelişen bir fotoğraf kullanımı söz konusudur. Sitenin, fotoğrafı dikkat çekicilik ve hareket gibi unsurları içermesi ve öfke gibi duyguları çağrıştırmamasından dolayı, okuyucunun dikkatini çekmek amacıyla kullanmış olması muhtemeldir.

Adli Tıp fotoğraflarının tümünde Doğan'ın tişörtündeki İngilizce metin okunabilmektedir. Görüntüye karışan yazılı bir gösteren olan bu metin, fotoğraflardaki Doğan'ın kararlı duruşu, uzağa bakışının getirdiği geçmiş-gelecek-şimdi izlenimi ve Doğan'ın davasıyla denk düştüğü için *Hürriyet*'in haberlerine konu olmuştur. Üzerinde "Sevgili geçmiş, verdiğin tüm dersler için teşekkürler. Sevgili gelecek, ben hazırım." yazan tişörtün fotoğrafları, sitede dramatiklik ve ilgi çekicilik unsurlarını yaratmak amacıyla kullanılmıştır.

Bunun yanı sıra *Hürriyet*, diğer sitelerden farklı olarak, Doğan'ın kızıyla olan yakın çekim fotoğraflara ve Doğan'ın Karabulut'la çekilmiş yakın çekim fotoğraflarına yer vermiştir. İki örnek de okuyucuların duygularını harekete geçirmeye ve durumu dramatikleştirmeye yöneliktir. İlk örnekte, tahliyesi sonrası Doğan ve kızına odaklanan fotoğraflar tutsaklık sonrası özgürlük, özlem, mutluluk ve annelik gibi gösterilenler içeren bir anlam ortaya çıkarmaktadır ["Tahliye edilen Çilem, ilk gece uyumadı" (*Hürriyet*, 21.06.2016)]. İkincisi ise yaşanan olumsuz olaylar öncesinde çiftin mutlu zamanlarına ait kaybedilmiş bir "an"ı hatırlatmaktadır (Fotoğraf 4). Eski fotoğrafında Karabulut'la yakın olan ve gülümseyen Doğan, haberin başlığında geçen "Çile'si bitmedi" tanımlamasıyla yaşamda mutluluğu bulamamış/buldu-

ğunu sandığı anda kaybetmiş, hayalleri yıkılmış ve “kadersiz” bir karaktere dönüşmüştür. Diğer taraftan *Hürriyet*, Doğan’ın ailesiyle kucaklaşmasını yansıtan tahliye sürecine ilişkin fotoğraflara ve davaya destek veren kadın eylemlerinin fotoğraflarına da yer vermiştir. Bu açıdan davayla ilişkili olayları bütüncül bir şekilde temsil etmeye çalıştığı da söylenebilir.

Fotoğraf 5

Kaynak: *Yeni Akit*, 22.06.2016

“Kocasını öldüren kadın ile Yüksekdağ’ın sıcak yaklaşması”

Fotoğraf 6

Kaynak: *Yeni Akit*, 23.06.2016

“Çilem Doğan’dan Figen Yüksekdağ’a sert tepki”

Yeni Akit’te en fazla öne çıkarılan fotoğraflar Figen Yüksekdağ’la Doğan’ın görüşmesi sırasında çekilen fotoğraflardır. 5 haberde bu konuyu işleyen site, fotoğrafları 6 kez kullanmıştır. Doğan ve Yüksekdağ’ı birbirlerine bakıp gülümserken ve elleriyle arkadan birbirlerinin beline dokunup destek olurken gösteren fotoğraf, orta çekim olarak verilmiştir. Böylece ortamda fazla kişi yokmuş ve iki kadın birbirlerine destek oluyormuş duygusu yaratılmıştır. Başlıkta yer alan “sıcak yaklaşma” ve haber metninde yer alan “birlikte mücadeleye devam etme” tanımlamaları da bu fotoğrafla desteklenmiştir (Fotoğraf 5). Doğan ve avukatının partiyle hiçbir şekilde bağlantıları olmadığına ilişkin yaptıkları açıklama sonrasında ise aynı ortamın genel plan çekimleri kullanılmıştır (Fotoğraf 6). Bu sefer karede Doğan ve Yüksekdağ’ın yanında iki kadın daha yer almaktadır. Doğan ve Yüksekdağ’ın birbirlerine olan mesafeleri daha fazladır. Yüksekdağ’ın beden duruşu kenara çekilme izlenimi vermektedir. Başlıkta kullanılan Doğan’dan Yüksekdağ’a “sert tepki” tanımlamasıyla ortaya çıkan yan anlam, Doğan’ın kendisine yaklaşmak isteyen Yüksekdağ’ı uzaklaştırdığıdır.

Bir önceki “samimi” fotoğraf, Doğan’a ilişkin gerekçeli kararın açıklandığı haberin fotoğrafı olarak tekrar kullanılmıştır [“Çilem Karabulut’un savunması inandırıcı bulunmadı” (*Yeni Akit* 13.07.2016)]. Başlıkta yer alan Doğan’ın “savunması inandırıcı bulunmadı” tanımlamasıyla site, Doğan’ı her iki olaydan da mahkûm etmiştir: Doğan hem kocasını öldürmüş hem de Yüksekdağ’la yaklaşmıştır.

Sonuç

Birgün, *Hürriyet* ve *Yeni Akit*'in internet sitelerinde Doğan davasının temsilini inceleyen araştırmanın bulguları, bu sitelerin bazı noktalarda benzeşmekle birlikte birbirlerinden farklı bir dava süreci inşa ettiklerini göstermektedir. Farklılıklar gazetelerin ideolojik çizgileri ve bununla ilişkili olan yayın politikalarından kaynaklanmaktadır. *Hürriyet* ve *Birgün*, Çilem Doğan'ı ve dava sürecini Türkiye'de kadına yönelik şiddet, kadın dayanışması ve meşru müdafaa hakkı açısından tartışmaya açmıştır.

Birgün, meşru müdafaa olgusunu Türkiye'nin içinde bulunduğu adalet sistemi içinde değerlendirmiş ve adalet sistemini eleştirmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'de kadına yönelik sistematik şiddet ve bu şiddete karşı -saldırı sırasında olsun veya olmasın- meşru müdafaa hakkını ortaya koyan haberler yayınlamıştır. Bu açıdan *Birgün*'ün temsili Noh, Lee ve Feltey'in (2010, 110-118) çalışmasında yer alan "feminist söylem" kategorisiyle benzerlik göstermektedir. Doğan, *Birgün*'de meşru müdafaa bulunan bir özne olarak temsil edilmiştir. *Birgün*'ün haberlerinde Doğan sosyo-kültürel ve politik alanın dışında tek başına bir varlık değil; Türkiye'de benzer sorunlar yaşayan kadınlardan biridir. Gazete çözüm arayan kadınların dayanışmasını vurgulamıştır. Bu açıdan *Birgün*'ün haberciliği, "kadın odaklı habercilik anlayışını"¹⁷ da yansıtmaktadır. Bu da gerek muhalif kimliği gerekse kadın sorunlarına duyarlılığı içeren yayın politikasıyla örtüşmektedir.

Hürriyet'te davanın yukarıda ele alınan bağlamı, çoğu kez magazinleştirilmiş ve dramatize edici unsurlarla gölgelenmiştir. *Hürriyet* Doğan'ın tişörtleri, dövmesi veya "çile"siyle okuyucunun dikkatini çekmeye çalışmış ve okuyucuda duygu uyandıran unsurları öne çıkarmıştır. *Hürriyet*'te Doğan davası, şiddet gören kadının erkeği öldürmesiyle hapiste biten bir melodram olarak öyküleştirilmiş ve Doğan'ın "kadersizliği" vurgulanmıştır. Özetle kadın, şiddetin faili olduğu durumda da bir "kurban", "kader kurbanı"dır.

Hürriyet'te Doğan'ın meşru müdafaasını tartışmaya açan haber dili gerekçeli kararın açıklanmasına kadar sürmüştür. Son kertede haber söylemi mahkemenin ve savcılığın Doğan'ı mahkûm eden diliyle ve gerekçeli kararı

•••

17 Kadın odaklı habercilik; kadın hakları konusunda bilgilendirici, kadınları güçlendiren, hak ihlallerini takip eden, gündelik gazetecilik pratikleri içinde hak ihlallerinde bulunmayan bir habercilik olarak tanımlanmaktadır. Alankuş (2007, 26) bu açıdan kadın odaklı haberciliğin, "haberinin kadın lehine siyasalara ve dönüşümlere öncülük edebilecek nitelikte kurulduğu, çözüme odaklı bir habercilik" olduğunu vurgulamaktadır.

destekleyen, Doğan'ın "öfkeli" bir fotoğrafıyla kapanmıştır. Dramatize etme ve magazinleştirme ticari ve sansasyonel yayıncılığın bir sonucudur. Bu unsurlar kadının şiddetini konu alan birçok haber çalışmasında (Barnett 2006; Berrington ve Honkatukia 2002; Erol 2013; Noh vd. 2010) yer almaktadır. *Hürriyet*, Türkiye'de 1980 sonrası neoliberal politikalarla şekillenen ve medyada yatay-dikey yoğunlaşmanın aktörlerinden biri olan Doğan Grubuna aittir (Sönmez 2003). Dolayısıyla *Hürriyet*'in, söz konusu davayı ilgi çekici ve "iyi satan" bir öykü haline getirerek özellikle internet trafiğini ve reklam gelirlerini artırma kaygısıyla hareket ettiği söylenebilir. *Hürriyet*'in ticari kaygısının yanında liberal paradigmanın haber değerlerinin ve gazetecilerin rutin haber yazma pratiklerinin habere etkisinden bahsetmek de mümkündür.

Yeni Akit davaya ilişkin haberlerinde artalan ve bağlam bilgileri geçirtmiştir. Haberler Doğan'ın öldürme eylemine odaklanmış; olayın sosyokültürel bağlamını dışarıda bırakmış ve suçu/şiddeti kişiselleştirmiştir. *Yeni Akit*'teki haberlerde davayı destekleyen kadın hakları örgütleri yer almamaktadır. Özetle, *Yeni Akit*'in inşa ettiği "gerçeklikte" ne kadına yönelik sistematik şiddet ne de ona karşı mücadele eden kadınlar vardır. Böylece Türkiye'deki kadına yönelik şiddet olgusu yok sayılmıştır. Çilem Doğan, kocasını öldüren bir suçludur. Bu temsil, literatürde belirtilen "kötü" ve cezayı hak eden kadın temsiliyle (Barnett 2006; Berrington ve Honkatukia 2002; Morrissey 2003; Noh vd. 2010; Weare 2013) örtüşmektedir.

Yeni Akit'in Doğan davasını ele alış biçiminin hem yayın politikasıyla hem dönemin AKP hükümetinin kadının korunması yerine ailenin korunmasını merkeze alan politikalarıyla örtüştüğü söylenebilir. Bu muhafazakâr politikalar, kadını aile içinde iyi bir eş veya anne olarak, geleneksel kadınlık rolleri içinde konumlandırmaktadır. AKP hükümeti 2011 yılında Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'nun adından kadın kelimesini kaldırarak bakanlığın adını Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak değiştirmiştir. Aileyi güçlendirmeye yönelik; çocuk sayısı, evlilik yaşının düşürülmesi ve kürtaj gibi konularla ilgili hükümet yetkililerinden gelen açıklamalar da muhafazakâr politikalara örnek olarak verilebilir (Erol 2013, 208-209).

Sadece *Yeni Akit*'te HDP Eş Başkanının kocasını öldürmekle yargılanan Doğan'ı ziyaret etmesi ön plana çıkarılmıştır. Böylece haber ve fotoğraflarda Doğan, HDP ile yakın ilişkilerde olan ve bu partinin desteklediği bir kadın olarak temsil edilmiştir. *Yeni Akit*, olay sonrasında Doğan ve avukatının yapmış olduğu "ilişkimiz yoktur" açıklamasını yayınlasa da, gerekçeli kararın açıklanmasına ilişkin haberinde önceden yapılmış bu görüşmenin "samimi"

bir arşiv fotoğrafını yayınlamıştır. Dolayısıyla *Yeni Akit*'in ideolojik çizgisinin davanın haberleştirilmesinde rol oynadığı ve sağ-sol, ulusal kimlik-etnik kimlik gibi ayrımların, milliyetçilik ve muhafazakârlık üzerinden haber söylemini biçimlendirdiği söylenebilir. Bu açıdan *Yeni Akit*'in Türkiye'deki kadın sorunu ve mücadelesini ayrı bir politik unsur olarak ele almadığını ve bu olguları kendisinin de içinde yer aldığı mevcut ideolojik çatışmalar ekseninde tanımladığını söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Akgül, Elif. 2016. "Türkiye'de medya kimin elinde?." *Bianet*, 3 Mayıs 2009. Son erişim tarihi 8 Temmuz 2016.
<http://bianet.org/bianet/ifade-ozgurlugu/180051-turkiye-de-medya-kimin-elinde#>.
- Akınerdem, Feyza. 2016. *Türkiye Medyasında Kadınların Temsili: Gazete ve İnternet Haberciliği*. Hrant Dink Vakfı, İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları. Son erişim tarihi 2 Temmuz 2017.
<https://hrantdink.org/attachments/article/458/Turkiye-Medyasinda-Kadinlarin-Temsili.pdf>.
- Alankuş, Sevda. 2007. "Önsöz: Neden Kadın Odaklı Habercilik?." *Habercinin El Kitabı: Kadın Odaklı Habercilik* içinde, editör Sevda Alankuş, 25-66. İstanbul: IPS.
- Altun, Abdülrezak ve Mine Gencil Bek. 2013. "Haberlerde Aile İçi Şiddetin Temsili." *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 13 (2). 1-34.
- Aydın, Uraz. 2015. "Lanetli süreklilik: Neoliberal Militarizmden Otoriter Muhafazakarlığa Türk Medyasının Otuz Yılı." *Neoliberal Muhafazakâr Medya* içinde, editör Uraz Aydın, 31-66. İstanbul: Ayrıntı.
- Barnett, Barbara. 2006. "Medea in the Media: Narrative and Myth in Newspaper Coverage of Women Who Kill Their Children." *Journalism*, 7(4): 411-432.
<https://doi.org/10.1177/1464884906068360>.
- Barthes, Roland. 1993. "The Photographic Message." *A Barthes Reader* içinde, editör Susan Sontag, 194-210. New York: Vintage.
- Berrington, Eileen and Päivi Honkatukia. 2002. "An Evil Monster and a Poor Thing: Female Violence in the Media." *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 3 (1): 50-72.
- Braber, Natalie. 2014. "Representation of Domestic Violence in Two British Newspapers, The Guardian and The Sun, 2009-2011." *ELR Journal* 1: 86-104.
- Breen, Michelle Dunne, Patricia Eastal, Kate Holland, Georgina Sutherland and Cathy Vaughan. 2017. "Exploring Australian Journalism Discursive Practices in Reporting Rape: The Pitiful Predator and the Silent Victim." *Discourse & Communication*: 11 (3), 241-258.
- Dağtaş, Erdal. 2015. *Kamusal Alan ve Medya: Münevver Karabulut Cinayetinin Basımdaki Yansımaları*. Ankara: Ütopya.
- Doğan Holding, 2017a. "Aile İçi Şiddete Son!" Son erişim tarihi 2 Temmuz 2017.
<http://www.doganholding.com.tr/kurumsal-sorumluluk/hakli-kadinplatformu.aspx>.

- Doğan Holding, 2017b. "Doğan Yayın İlkeleri." Son erişim tarihi 2 Temmuz 2017.
http://www.doganholding.com.tr/files/pdf/yayin_ilkeleri_yazili_basin.pdf.
- Easteal, Patricia, Lorana Bartels, Noni Nelson and Kate Holland. 2015. "How Are Women Who Kill Portrayed in Newspaper Media? Connections with Social Values and The Legal System." *Women's Studies International Forum*, 51: 31-41.
- Ergül, Hakan. 2000. *Televizyonda Haberin Magazinelleşmesi*. İstanbul: İletişim.
- Erol, Devrim Deniz. 2013. "Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türkiye Yazılı Basınında Şiddet Haberleri ve Haber Fotoğrafları." *Selçuk İletişim*, 8 (1): 192-211.
- Evrensel. 2016. "Savcı Meşru Müdafaa Değil Tahrik Dedi." 6 Mayıs 2016. Son erişim tarihi 6 Haziran 2016.
<https://www.evrensel.net/haber/279351/cilem-dogan-mesru-mudafaa-hakkini-kullandi>.
- Fairclough, Norman. 1992. *Discourse and Social Change*. UK: Polity Press.
- _____. 1995. *Critical Discourse Analysis*. London: Longman.
- _____. 2001. "The Dialectics of Discourse." *Textus*, 14 (2): 231-242.
- _____. 2003. *Analysing Discourse, Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.
- Fiske, John. 1996. *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çeviren Süleyman İrvan. Ankara: Ark.
- Göktaş, Kemal. 2016. "Çilem Doğan Davasında Gereçeli Karar Açıklandı." *Birgün*, 13 Haziran 2016. Son erişim tarihi 13 Ekim 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/cilem-dogan-davasinda-gereceli-karar-aciklandi-119809.html>.
- Gürses, Fatma. 2017. "Kadın Cinayetlerinin Haber Söylemi: Münevver Karabulut ve Özgecan Aslan Haberleri Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme." *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72(3): 541-568.
- Hacıvelikızı, Fatoş ve Songül Yıldız. 2016. "Sonunda Bana Kendini Öldürttü." *Kirpiğiniz Yere Düşmesin: Kadınlar Hayatların Sahip Çıkıyor* içinde, editör Feminist Kolektif, 14-133. İstanbul: Güldünya Yayınları.
- Sınır Tanımayan Gazeteciler 2016. *Media Ownership Monitor Türkiye Raporu*. Son erişim tarihi 3 Haziran 2017.
<https://turkey.mom-rsf.org/tr/medya/detail/outlet/huerriyet/>.
- İlbars, Zafer. 2007. "Suç Antropolojisi: Kadın ve Suç." *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 22: 1-13.
- İnal, Ayşe. 1996. *Haberi Okumak*. İstanbul: Temuçin.

- _____. 2008. "Medyanın Etkisi Sorunsalına Başka Bir Bakış." *Habercinin El Kitabı: Medya ve Toplum içinde*, editör Sevda Alankuş, 65-80. İstanbul: IPS.
- _____. 2010. "Haber Medyası ve Seçim Kampanyaları." *Televizyon Haberciliğinde Etik içinde*, editörler Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, 251-267. Ankara: Fersa.
- İHD [İnsan Hakları Derneği]. 2011. *Kadına Yönelik Şiddet Raporu*. İstanbul Şubesi
- Jiwani, Yasmin ve Mary Lynn Young. 2006. "Missing and Murdered Women: Reproducing Marginality in News Discourse" *Canadian Journal Of Communication*, 31(4): 895-917.
- Kural, Beyza. 2016. "Çilem Doğan'a 15 Yıl Hapis." *Bianet*, 8 Haziran 2016. Son erişim tarihi 20 Ekim 2016.
<http://bianet.org/kadin/kadin/175630-cilem-dogan-a-15-yil-hapis>.
- Kural, Tuğba. 2019. "Haber sitelerinde kadın suçluluğunun temsili: Çilem Doğan örneği." Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Küçüktaşdemir, Özgür. 2015. "Ceza Hukukunda Örselenmiş Kadın Sendromu." *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1): 547-585.
- Molinier, Pascale ve Daniel Welzer-Lang. 2009. "Kadınlık, Erkeklik, Erkeksilik." Çeviren Gülnur Acar-Savran. *Eleştirel Feminizm Sözlüğü içinde*, 236-243. İstanbul: Kanat.
- Morrissey, Belinda. 2003. "Versions of the Self: Narrating the Subjectivities of Women Who Kill." *When Women Kill: Questions of Agency and Subjectivity içinde*, editör Belinda Morrissey, 30-67. London: Routledge.
- Noh, Marianne S., Matthew T. Lee ve Kathryn M. Feltey. 2010. "Mad, Bad, or Reasonable? Newspaper Portrayals of The Battered Woman Who Kills." *Gender Issues*, 27: 110-130.
- Özer, Ömer ve Neda Saraçer Üçer. 2010. "Güldünya Tören Örneğinde Töre Cinayetlerinin Hürriyet ve Sabah Gazetelerindeki İdeolojik Sunumu." *Medyada Şiddet Kültürü içinde*, editör Ömer Özer, 187-228. Konya:Literatürk.
- Öztürk, Armağan. 2007/2008. "Bir Haklı Savaş Tartışması: Şiddet Meşru Olabilir Mi?." *Doğu Batı Dergisi*, 43: 115-129.
- Sönmez, Mustafa. 2003. *Filler ve Çimenler: Medya ve Finans Sektöründe Doğan/Anti-Doğan Savaşı*. İstanbul: İletişim.
- Şen, Ersan. 2016. "Feminist Meşru Müdafaa." *haber7*, 29 Şubat 2016. Son erişim tarihi 15 Ekim 2016.
<http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1819008-feminist-mesru-mudafaa>.

- Tahaoğlu, Çiçek. 2016a. "Erkekler 2015'te En Az 284 Kadın Öldürdü." *Bianet*, 15 Şubat 2016. Son erişim tarihi 1 Temmuz 2016.
<http://bianet.org/bianet/kadin/171693-erkekler-2015-te-en-az-284-kadin-oldurdu>.
- _____. 2016b. "Çilem Doğan'a Yine Tahliye Yok." *Bianet*, 8 Nisan 2016. Son erişim tarihi 8 Nisan 2016.
<http://bianet.org/bianet/kadin/173769-cilem-dogan-a-yine-tahliye-yok>.
- _____. 2016c. "Çilem Doğan Tahliye Oluyor." *Bianet*, 20 Haziran 2016. Son erişim tarihi 20 Ekim 2016.
<http://bianet.org/kadin/kadin/176046-cilem-dogan-tahliye-oluyor>.
- Tılıç, Doğan. 2016. "Birgün: Neden ve Nasıl Bir Günlük Gazete." *Bianet*, 22 Kasım 2003. Son erişim tarihi 10 Ekim 2016.
<http://bianet.org/bianet/medya/26785-birgun-neden-ve-nasil-bir-gunluk-gazete>.
- van Dijk, Teun A. 1988a. *News As Discourse*. New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates Publication.
- _____. 1988b. *News Analysis*. New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates Publication.
- van Leeuwen, Theo. 2007. "Semiotics and Iconography." *Handbook of Visual Analysis* içinde, editörler Theo van Leeuwen ve Carey Jewitt, 92-118. London: Sage Publications.
- Weare, Siobhan. 2013. "The Mad, The Bad, The Victim: Gendered Constructions of Women Who Kill within the Criminal Justice System." *Laws*, 2: 337-361.
- _____. 2017. "Bad, Mad or Sad? Legal Language, Narratives, and Identity Constructions of Women Who Kill Their Children in England and Wales." *International Journal for the Semiotics of Law*, 30 (2): 201-222.

Haberler

- Birgün.* 2015. "Hep mi kadınlar ölecek" diye soran Çilem Doğan'dan mektup var." 07 Ekim 2015. Son erişim tarihi 01 Eylül 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/hep-mi-kadinlar-olecek-diye-soran-cilem-dogan-dan-mektup-var-91594.html>.
- Birgün.* 2016. "Figen Yüksekdağ'dan Çilem Doğan'a mektup." 13 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/figen-yuksekdag-dan-cilem-dogan-a-mektup-115883.html>.
- Birgün.* 2016. "Kızıma anlatacağım şeyler biriktirdim." 22 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/kizima-anlatacagim-seyler-biriktirdim-117161.html>.
- Birgün.* 2016. "Çilem Doğan Davasında Gerekçeli Karar Açıldı." 13 Temmuz 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/cilem-dogan-davasinda-gerekceli-karar-aciklandi-119809.html>.
- Birgün.* 2016. "Yargı meşru müdafayı 'inandırıcı' bulmadı." 14 Temmuz 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/yargi-mesru-mudafayi-inandirici-bulmadi-119837.html>.
- Birgün.* 2016. "Savcı: 'Estetik' yaptırsaymış." 7 Mayıs 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.birgun.net/haber-detay/savci-estetik-yaptirsaymis-111531.html>.
- Hürriyet.* 2016. "Savcı: 'Estetik' yaptırsaymış." 7 Mayıs 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/savci-estetik-yaptirsaymis-40100605>.
- Hürriyet.* 2016. "Azraili bekler gibiydim." 26 Mayıs 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/azraili-bekler-gibiydim-40060915>.
- Hürriyet.* 2016. "Çile'si bitmedi." 08 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/cilesi-bitmedi-40115166>.
- Hürriyet.* 2016. "Çilem Doğan'ın tahliyesini kutladılar." 21 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/cilem-doganin-tahliyesini-kutladilar-40120544>.

- Hürriyet*, 2016. "Tahliye edilen Çilem, ilk gece uyumadı, kızıyla hasret giderdi." 21 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/tahliye-edilen-cilem-ilk-gece-uyumadi-kiziyla-hasret-giderdi-40120230>.
- Hürriyet*, 2016. "Çilem'e neden 15 yıl verdik." 13 Temmuz 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.hurriyet.com.tr/cileme-neden-15-yil-verdik-40144458>.
- Yeni Akit*, 2016. "Figen Yüksekdağ, Çilem Doğan'ı ziyaret etti." 22 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.yeniakit.com.tr/haber/figen-yuksekdag-cilem-dogani-ziyaret-etti-187617.html>.
- Yeni Akit*, 2016. "Kocasını öldüren kadın ile Yüksekdağ'ın sıcak yakınlaşması." 22 Haziran 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<https://www.yeniakit.com.tr/haber/kocasini-olduren-kadin-ile-yuksekdagin-sicak-yakinlasmasi-187459.html>.
- Yeni Akit*, 2016. "Çilem Doğan'dan Figen Yüksekdağ'a sert tepki!" 23 Haziran 2016. Son erişim tarihi 01 Eylül 2016.
<http://www.yeniakit.com.tr/haber/cilem-dogandan-figen-yuksekdaga-sert-tepki-187987.html>.
- Yeni Akit*, 2016. "Çilem Karabulut'un savunması inandırıcı bulunmadı." 13 Temmuz 2016. Son erişim tarihi 1 Eylül 2016.
<http://www.yeniakit.com.tr/haber/cilem-karabulutun-savunmasi-inandirici-bulunmadi-193696.html>.
- Yeni Akit*, 2016. "Hakkımızda." Son erişim tarihi 10 Ekim 2016.
<https://www.yeniakit.com.tr/kurumsal/hakkimizda>.